

פתח דבר

בעזרהי"ת.

לקראת שבת קודש פרשת שופטים, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון קעה), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רכבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות

325 Kingston Ave. #2, Brooklyn, NY 11213
(718) 732-9017

נדפס באדיבות

The Print House
538 Johnson ave. Brooklyn, NY 11237
(718) 628-6700

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

בפסוק "תמים תהי' עם ה' אלקיך" מפרש רש"י "התהלך עמו בתמימות"; ביאור מה שפירש רש"י תיבה זו כאן, ולא במקומות שהוזכרה לפנ"ז בתורה.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק יד עמ' 64 ואילך)

יינה של תורה

ביאור מאמרי חז"ל בהשוואת האדם לעץ השדה, דמייחסים המעשה ל"שורש", וחכמת האדם ל"ענף", הגם שלכאורה הוא להיפך; ביאור מחז"ל "שורש זה הנשמה וענף זה הגוף".

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ד עמ' 1210 ואילך)

חידושי סוגיות

בגדר שוטרי בי"ד – יקשה בסוגיא דסנהדרין שנשמטו כמה מכלי הדיינין, ויקדים להקשות בפרש"י לענין גדר דיין ושוטר / יבאר דלרש"י מצנינו ב' סוגים בשוטרי הדיינין, שמקיימין הפסק ושמטילין אימה על הציבור / עפ"ז יתרץ בסנהדרין דב' המימרות שם הם ב' סוגים בשוטרים / עפ"ז יבאר מה שמינוי שוטרים לא נמנה למצוה בפ"ע דכל גדרם הוא רק סניף בדין שופטים.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לד עמ' 98 ואילך)

הוספה – דרכי החסידות

אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש נ"ע – שיטת חסידות חב"ד: עבודה בכח עצמו, לפעול ולשקוד בעבודת החסידות.

(אגרות קודש חלק ד עמ' שצח)

פירוש תיבת "תמים" בפרשתנו

בפסוק "תמים תהי' עם ה' אלקיך" מפרש רש"י "התהלך עמו בתמימות"; ביאור מה שפירש רש"י תיבה זו כאן, ולא במקומות שהוזכרה לפנ"ז בתורה

א. בפרשתנו (יה, ט ואילך): "כי אתה בא אל הארץ, אשר ה' אלקיך נותן לך, לא תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם. לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש, קוסם קסמים, מעונן ומנחש ומכשף. וחובר חבר, ושואל אוב וידעוני, ודורש אל המתים. כי תועבת ה' כל עושה אלה, ובגלל התועבות האלה ה' אלקיך מוריש אותם מפניך". ומסיים: "תמים תהיה עם ה' אלקיך".

ובפירוש רש"י העתיק הפסוק האחרון – "תמים תהיה עם ה' אלקיך" – ופירש: "התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות".

וצריך ביאור:

(א) כמה וכמה פעמים נאמרה בתורה תיבת "תמים": בנח – "תמים היה בדורותיו" (ריש פ' נח); באברהם – "התהלך לפני והיה תמים" (לך יז, א). ועוד. – מה קשה במיוחד בתיבת "תמים" כאן שהוצרך רש"י לפרשה?

ב) פרטי פירושו – "התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות" – מנין למד רש"י מתוך הפשט כל פרטים אלו?

ב. והביאור בזה:

הפירוש הפשוט של "תמים" בכל מקום הוא – "שלם". וכאשר התורה מספרת על נח ואברהם שהיו "תמימים", פירוש הדבר – שלמים בקיום רצון הקב"ה. ואכן, הרבה מהמפרשים (רמב"ן. ועוד) פירשו גם כאן ש"תמים תהיה עם ה' אלקיך" פירושו – להיות "שלם" עם ה'.

אולם רש"י לא רצה לפרש כן, כי פירוש זה אינו מתיישב בפשט כאן:

תוכן הפרשה אינו מדבר על שמירת התורה והמצוות בכללות, אלא רק על איסורים מסויימים בלבד. וכפי שמדייק הכתוב: "כי תועבת ה' כל עושה אלה, ובגלל התועבות האלה גוי"; ולכן, לא מתאים לסיים בענין ה"שלימות" עם ה', שכולל בפשטות כל התרי"ג מצוות.

במלים פשוטות: לא מתאים לומר לאדם, "אל תעשה עשר עבירות – אלא תהיה "שלם"; תיזהר מעשיית שס"ה לאוין ותקיים רמ"ח מצוות עשה"!

[ואמנם, הרמב"ן פירש כוונת הכתוב – "שתהיה תמים עם השם בכל אלה", שלם באמונת ה' בענינים אלה, שלא תשמע אל מעוננים וקוסמים אלא תדע שהכל בידי שמים ולכן "ממנו לבדו נדרוש העתידות מנביאיו כו"'];

אבל בפשוטו של מקרא קשה לפרש כן, כי כיון שאומר "תמים תהיה עם ה' אלקיך" סתם, הרי צריך לפרשו על שלימות בכל].

ג. ולתרוץ זה מפרש רש"י ש"תמים" כאן אין פירושו כבכל מקום, אלא – "התהלך עמו בתמימות", על דרך מה שנאמר לגבי יעקב (תולדות כה, כז) "איש תם", שהוא היפך הענין ד"שלימות", וכפי שמפרש רש"י שם ש"תם" פירושו "מי שאינו חריף לרמות".

ולפי זה מובן המשך הכתובים:

הכתוב מזהיר ואומר שלא נשמע למעוננים וקוסמים וכו', ומסביר הטעם בדבר – "כי תועבת ה' כל עושה אלה". ומזה מובן, שאפילו אם אכן יאמרו דברי אמת, בכל זאת אוסר הכתוב לשמוע אליהם בגלל היותם "תועבת ה'".

ולכן צריך הכתוב לסיים – "תמים תהיה עם ה' אלקיך", כלומר, שאף שלכאורה יכולה לצמוח לך תועלת על ידי המעוננים והקוסמים, בכל זאת לא תלך בדרכיהם, אלא "תמים תהיה עם ה' אלקיך" – "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו", ולא תשאל אצל מעוננים וקוסמים וכו'.

לקראת שבת

ז

ד. אבל רש"י אינו מסתפק בפירוש זה של "התהלך עמו בתמימות", כי הדבר מעורר שאלה: אם האדם יקיים "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו" – עדיין לא יגיע ולא ישיג את התועלת של ידיעת העתידות שבאה על ידי ה"תועבות" האמורות.

ולכן ממשיך רש"י ואומר – "ולא תחקור אחר העתידות": ההנהגה של "התהלך עמו בתמימות", כוללת את זה שאכן האדם לא יחקור כלל מה יקרהו בעתיד.

ועדיין אינו מובן: מאחר שלא יחקור אחר העתידות הרי יהיה בדאגה תמידית – מה יולד יום?!

ולכן ממשיך רש"י – "אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות": הליכה בתמימות עם ה' כוללת גם לקבל כל מה שיבוא עליו מאת הקב"ה – בין לטוב ובין למוטב – במנוחה ובתמימות [ובלשון חז"ל (ברכות ס, ב): "לקבולינהו בשמחה" (וראה גם פרש"י ואתחנן ו, ה)], ובמילא אין מקום לדאגה מצד האדם, ביודעו שהכל מאתו יתברך.

”האדם עץ השדה”

ביאור מאמרי חז”ל בהשוואת האדם לעץ השדה, דמייחסים המעשה ל”שורש”, וחכמת האדם ל”ענף”, הגם שלכאורה הוא להיפך; ביאור מחז”ל ”שורש זה הנשמה וענף זה הגוף”

א. ”כי האדם עץ השדה” (פרשתנו כ, ט). והיינו (כפי א’ הפירושים דחז”ל בזה (תענית ז, א)), שהאדם נשתווה לעץ השדה.

והנה, אחד העניינים בהם מצינו שמדמים חז”ל עניינים שבאדם לעץ השדה, הוא מה דאיתא בפרקי אבות (פ”ג מ”ז): ”כל שחכמתו מרובה ממעשיו, למה הוא דומה לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין, והרוח באה ועוקרתו וכו’ אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו, למה הוא דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו וכו’”.

המורם ממשנה זו, דחכמתו של האדם הרי היא בדוגמת ענפי האילן, ואילו מעשיו של האדם ה”ה בדוגמת שורש האילן. ולכאורה הוא תמוה – דהרי לפועל זהו בדיוק להיפך:

דהנה, מעשיו של אדם באים כתוצאה מחכמתו; דכאשר יש לאדם הבנה ודיעה נכונה כיצד להתנהג, הרי זה מביא לכך שמעשיו יהיו כדבעי. ואילו כאשר מעשיו אינם כדבעי, הרי זה מפני שהדיעה שלו אינה כדבעי. ונמצא, שהמעשים באים ומתייחסים מן החכמה. וא”כ, הרי המעשים הם בדוגמת הענפים שגדלים ובאים מן השורש, מן החכמה?

לקראת שבת

ט

ב. ויובן זה בהקדם ביאור מאמר רז"ל נוסף המדמה את האדם לעץ השדה – "שרש זו הנשמה וענף זה הגוף" (סנהדרין קי, ב). ולכאורה השוואה זו דורשת ביאור: דהרי בעץ – הענפים "צומחים" מן השרש של העץ. משא"כ בנשמה וגוף, דהוו שני דברים שונים שכל-אחד הוא מציאות בפ"ע, ואין הגוף בא וצומח מן הנשמה?

ועכצ"ל, שאין הכוונה לגוף הגשמי ממש, אלא י"ל דהכוונה היא לחלק הנשמה השייך לגוף; דהנה, מבואר בחסידות (לקו"ת שלח מ, ב; נא, ב. ועוד) שיש בנשמה שני ענינים: (א) הנשמה עצמה – נשארה למעלה בשמים ולא באה והתלבשה בגוף. שכן, הגוף אינו "כלי" שיכול להכיל את הנשמה בעצמה; אמנם (ב) "הארה" ומקצת מן הנשמה שלמעלה – באה והתלבשה בתוך הגוף.

והנה, הנשמה שלמעלה אינה מנותקת מן חלק הנשמה שבא בהגוף, אלא יש לה שייכות והשפעה עלי'. וע"ד דברי הגמ' (מגילה ג, א) בנוגע לנאמר בדניאל: "והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם" – וכי מאחר דלא חזו מ"ט איבעיתו? אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו". והיינו, שהנשמה שלמעלה, "מזלייהו", ראתה את המחזה – וזה השפיע "חרדה גדולה" על חלק הנשמה שמלוכש בגוף.

וזהו הביאור בדברי הגמ' "ענף זה הגוף" – דקאי על הנשמה שבאה ונתלבשה בגוף, כנ"ל, וזה הוי "ענף" המתייחס ונמשך מה"שרש זו הנשמה", היינו מהנשמה עצמה כפי שהיא למעלה.

ג. אחד מהענינים שבאים ליהודי למטה מצד הנשמה למעלה – הוא ענין הביטול להשי"ת וקבלת-עול שלמעלה מטעם ודעת. שכן, העבודה מצד הנשמה שבאה ונתלבשה בגוף, הרי היא מדודה ומוגבלת לפי ערך הגוף. ובכללות הוא עבודת השי"ת ע"פ השכל, דהוי באופן מוגבל (לפי הגדרות שכלו וכפי השגתו). אבל העבודה שמצד הנשמה שלמעלה, אינה מוגבלת בעניני הגוף, וממילא – בטל הוא לקב"ה ולמצוותו, והוא מקבל ע"ע את עולו ית' לעשות ככל אשר יצווה, ללא כל נפק"מ מה חשוב שכלו ע"כ.

ובאמת, יש צורך בשני סוגי העבודה – הן העבודה דקבלת-עול, והן העבודה דמצד השכל:

דהנה, העבודה שע"פ שכל הרי היא מדודה ומוגבלת. שכן, הבנת השכל עלולה להשתנות מיום ליום, ועד שיכולה לבוא סברא המנגדת, והאדם יבין אחרת לגמרי. ובמילא, יתכנו חילוקים אצלו בעבודתו – לפי חילוקי הבנת השכל. משא"כ כאשר העבודה היא מצד הביטול והקבלת-עול, הרי"ז בלי הגבלות כלל, ועד שגם אם הוא לא מבין ה"ה עובד את השי"ת. וענין זה בא מצד הנשמה בעצמה כפי שהיא למעלה;

אבל לאידך, יש צורך בעבודה הבאה מצד הארת נשמה שבאה והתלבשה בגוף. שכן, רצה השי"ת שעבודת האדם תהי' חדורה גם במציאות האדם והכוחות שלו. ומצד זה,

הנה ע"י העבודה דקבלת-עול יתכן שמציאותו של האדם תהי' להיפך מקדושה, ורק שלפועל הוא מבטל את עצמו ועובד את השי"ת (וע"ד עבדא בהפקירא ניחא ליה). ודוקא הבנת השכל משפיעה ופועלת על מציאותו של האדם, שגם היא תהי' חדורה באלוקות וקדושה.

אמנם, גם עבודה זו שע"פ השכל, שמצד מציאותו של האדם וכוחותיו – צריכה להיות מיוסדת על הביטול וקבלת עול השי"ת. היות וגם ענין זה – שמציאותו של האדם תהי' חדורה באלקות – נובע מצד רצונו של השי"ת, שרצה שהעבודה תחדור גם בהמציאות של האדם.

ד. לפי זה יש לבאר טעם המשנה, ד"מעשיו" של אדם ה"ה בדוגמת שורש האילן, ואילו "חכמתו" היא בדוגמת ענפי האילן:

"חכמתו" קאי על עבודת האדם את השי"ת מצד הבנת וחכמת השכל. אשר עבודה זו באה מצד הארת הנשמה שנתלבשה בגוף – דהוי "ענף" שמתייחס ונמשך מ"שרש" הנשמה שלמעלה, כנ"ל; אבל "מעשיו", מלשון "מעשין על הצדקה" דמורה על עשי' מתוך יגיעה וכפי' – קאי על העבודה שמצד הביטול להשי"ת, שבאה מצד הנשמה עצמה כפי שהיא למעלה, "שרש".

וזהו ביאור תוכן המשנה:

"כל שחכמתו מרובין מחכמתו", מי שאינו מבטל את עצמו, אלא התנהגותו היא מצד הבנת השכל שלו, "למה הוא דומה לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין", והיינו שה"שרש", הנשמה שלמעלה, אינה מאירה בו, אלא רק הנשמה שבגוף, שהיא "ענף". ובמילא, "באה רוח ועוקרתו", כי היות ועבודתו היא ע"פ השכל, הנה הבנת השכל עלולה להשתנות.

אבל "כל שמעשיו מרובין מחכמתו", מי שעיקר עבודתו היא בביטול להשי"ת, וגם מה שמתבונן בשכלו וכו' הרי זה מיוסד על הקבלת-עול, "למה הוא דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין", והיינו שגם העבודה שמצד הנשמה שבאה בגוף, "ענף", שייכת ומתייחסת להנשמה שלמעלה, "שרש". ובמילא "אפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו".

חידושי סוגיות

בגדר שוטרי בית דין

יקשה בסוגיא דסנהדרין שנשמטו כמה מכלי הדיינין, ויקדים להקשות בפרש"י לענין גדר דיין ושוטר / יבאר דלרש"י מצינו ב' סוגים בשוטרי הדיינין, שמקיימין הפסק ושמתילין אימה על הציבור / עפ"ז יתרץ בסנהדרין דב' המימרות שם הם ב' סוגים בשוטרים / עפ"ז יבאר מה שמינוי שוטרים לא נמנה למצוה בפ"ע דכל גדרם הוא רק סניף בדין שופטים

א.

יקשה בסוגיא דסנהדרין שנשמטו כמה מכלי הדיינין,
ויקדים להקשות בפרש"י לענין גדר דיין ושוטר

איתא בסנהדרין (ז, ב):

(ואלה המשפטים) אשר תשים (ר"פ משפטים) אשר תלמדם מיבעי' לי' (אלא) . . אלו כלי הדיינין, רב הונא כי הוה נפק לדינא אמר הכי אפיקו לי מאני חנותאי מקל ורצועה ושופרא (לשמתא ונידוי (רש"י)) וסנדלא (לחליצה (רש"י)), ואצוה את שופטיכם בעת ההיא (דברים א, טז) אמר ר' יוחנן כנגד מקל ורצועה תהא זריז (שיהו מטילין אימה על הציבור לשם שמים (רש"י)).

וצריך ביאור – למה הזכיר ר' יוחנן רק "מקל ורצועה" והשמיט שאר כלי הדיינים שנזכרו לפנ"ז – "שופרא וסנדלא" ?

לקראת שבת

בנוגע ל"סנדלא" שהוא לחליצה יש לתרץ, כי אינו שייך להטלת אימה על הציבור – אבל אינו מובן למה השמיט "שופרא"¹.

והנראה בזה בהקדים מ"ש רש"י ריש פרשתנו: שופטים ושוטרים שופטים דיינים הפוסקים את הדין, ושוטרים² הרודין את העם אחר מצותן³ שמכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט.

וכתבו במפרשים⁴, ד"מה שהוסיף [רש"י, ששופטים הם דיינים] הפוסקים את הדין אע"ג דידוע שכל דיין פוסק את הדין כדי לבאר לך למה הוצרך לומר עוד שוטרים ולפיכך פירש שזה הדיין אינו עושה רק פסק הדין ותו לא דאינו כופה אותו, ושוטר הוא שכופה ורודהו לקיים מצות השופט".

אבל צ"ב⁵, דהא גם ענינו של "שוטר" – ואפילו בשייכות למשפט – כבר ידוע⁶ לעיל בפ' דברים (א, ט) "ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים גו' ושוטרים לשבטיכם", והיינו שנוסף על מינוי ה"שופטים" ("אנשים חכמים גו'"), נתמנו גם "שוטרים לשבטיכם"⁷, וכפרש"י שם "ושוטרים מניתי עליכם לשבטיכם, אלו הכופתין והמכין ברצועה ע"פ הדיינין" – ומה טעם הוזקק רש"י לפרשו כאן עוד פעם?

וביותר תמוה – שדוקא כאן, בפעם השני, מאריך רש"י יותר מבפירושו בפ' דברים: שם כ' בקיצור "אלו הכופתין והמכין ברצועה ע"פ הדיינין", וכאן מוסיף: (א) בתחילת הפירוש

1) ראה עיון יעקב לע"י סנהדרין שם.

ולהעיר מבי"ח לטוהו"מ ס"א (ד"ה בעלי מקל) בטעם מ"ש רב האי גאון (הובא בטור שם) ש"ב"ד צריך שיהא לו מזומן . . . מקל לרדות בו ורצועה להלקות בו ושופר לנדות בו" – ד"פשיטא דבכלל זה ("כנגד מקל ורצועה תהא זריז") גם השופר אע"ג דלא הזכירו דע"י הנדוי בשופר איכא הטלת אימה".

2) בדפוס רש"י הנפוצים תיבת "שוטרים" היא באותיות גדולות – ד"ה חדש. אבל לכאורה הוא טה"ד, והד"ה שבפרש"י הוא "שופטים ושוטרים", ואח"כ מפרש החילוק ביניהם – "שופטים דיינים כו' ושוטרים הרודין כו'".

3) בכמה כת"י רש"י שתח"י (וכן בדפוס שני) ליתא התיבות "את . . . מצותן". וראה לקמן הערה 10,8.

4) גו"א כאן. וראה דבק טוב, הואיל משה (באר

היטב) ועוד כאן.

5) נוסף לזה שתי' הגו"א (בטעם שהוצרך רש"י לפרש "שופטים") אינו מובן, לכאורה, שהרי כיון שענין השופטים ידוע, ה" מספיק לכתוב רק הפירוש של "שוטרים" כדי להודיע מהי ההוספה ב"שוטרים" על "שופטים".

6) ועפ"ז נשלל לכאורה מ"ש במפרשים (דבק טוב. הואיל משה. שפ"ח. וראה באר מים חיים (לאחי המהר"ל)) שכוונת רש"י שלא תטעה ש"שוטר" כאן פירושו ככפ' בהעלותך (יא, טז) "זקני העם ושוטריה", או כשוטרים הממונים על המלחמה (פרשתנו כ – ה. ח. ט) א, אלא מלשון רד"י (וראה גם רש"י שמות ה, ו. שם, יט) – שהרי לאחרי שכבר פי' רש"י בפ' דברים דשוטרים (גבי משפט) "אלו הכופתין כו'", שוב אין מקום לטעות כזו.

7) וצ"ע ברע"ב כאן.

לקראת שבת

יג

– "הרודין⁸ את העם" (שבפשטות כוונתו לפרש שתיבת "שוטר" כאן היא מלשון רדי⁹).
(ב) ובסוף הפירוש – "עד שיקבל עליו את דין השופט".

גם יש לדקדק כמה שינויים בלשון רש"י: (א) בפ' דברים כתב "ע"פ הדיינין", וכאן
"אחר מצותן"¹⁰. (ב) בפ' דברים כתב "הכופתין והמכין", וכאן מהפך הסדר – "שמכין
וכופתין"¹¹. (ג) בפ' דברים נקט רק "ברצועה", וכאן מוסיף "במקל וברצועה"¹².

ב.

יבאר דלרש"י מצינו ב' סוגים בשומרי הדיינין, שמקיימין הפסק ושמטילין אימה על הציבור

ולכן נראה לומר, דלפרש"י ה"שוטרים" דהכא וה"שוטרים" דפ' דברים לאו היינו הך,
אלא הם שני סוגי שוטרים:

בפ' דברים קאי ב"שוטרים" שהם המוציאים בפועל את הוראת הב"ד, שהשופטים
פוסקים מהו העונש, והשוטרים הם המענישים בפועל.

ובפרשתנו קאי בשוטרים שענינם לאיים על הנדון שיקבל עליו את דין השופט. היינו
לא ביצוע הוראת הב"ד, אלא לכפות את הנדון שהוא יקבל על עצמו לקיים הוראת הב"ד
(כגון מי שפסקו הב"ד שחייב לשלם ממון לחברו ואינו רוצה לשלם, שהשוטרים כופים
אותו לשלם הממון)¹³.

ובזה מבוארים חילוקי הלשונות בין שני פירושי רש"י הנ"ל:

בפ' דברים כותב שהשוטרים הם "הכופתין והמכין כו' על פי הדיינין", היינו, שהם
מקיימים בפועל את הוראות פי הדיינין, ולכן כתב "אלו הכופתין והמכין ברצועה" –

בתחלתו. אבל בדפוס רש"י הנפוצים הוא כבפנים.
וגירסא זו כבר היתה לפני הבאר מים חיים ונחלת
יעקב. וכן משמע בגו"א.

– בבאמ"ח שם מפרש, ש"במקל" מוסב אל
ומכין", ו"ברצועה" מוסב אל וכופתין, ר"ל
שקושרין אותם ברצועה". אבל אין זה מתרץ
הטעם לשינוי הסדר, כי אם לכתוב "וכופתין ומכין
ברצועה ובמקל". ואכ"מ.

(12) והרי מכין (גם) ברצועה, כפרש"י דברים
שם. ובספרי דברים שם "המכין ברצועה". וראה
הנסמן בהערה 16.

(13) ראה גם רש"י סנהדרין טז, ב ד"ה שוטרים.

---

(8) בכמה כת"י רש"י (שתח"י) "אדם שמכה כו'".
ואולי הוא ט"ס שנחלף להם מ"רודים" ל"אדם"
(ע"ד הגירסא בדפוס שני "הרודים שמכים כו'").

(9) ראה לעיל הערה 6.

(10) בהנסמן בהערה 8, ליתא תיבות אלו.

(11) בדפוס א' וב' וכל כת"י שתח"י, ליתא תיבות
אלו [ורק בהנסמן בהערה 8 – "שמכה" (שמכים)].
וכן ליתא ב(ל' רש"י שהועתק ב)סמ"ג עשין צז

(א) ולהעיר מלשון "שוטר" שבפרש"י ח"ש (כג, י)

"מנהו שוטר עליהם". ואכ"מ.

לקראת שבת

בהתאם לסדרו של עונש מלקות, שבתחילה כופתין את הנלקה¹⁴, ואח"כ מכים אותו ברצועה.

משא"כ בפרשתנו כותב רש"י שהשוטרים הם "הרודין את העם" . . עד שיקבל עליו את דין השופט", שזהו האופן השני שבשוטרים – שכופים את בעל הדין ("רודין את העם"), "עד שיקבל עליו את דין השופט". ולכן לא כתב כאן "על פי הדיינין" אלא "אחר מצותן", היינו שאין ענינם (רק) לבצע הוראת הב"ד ("פי הדיינין") אלא לכפות את הנדון לקבל עליו ציווי¹⁵ (ומרות) השופטים (בכלל), ואם אינו רוצה לקבל עליו את ציווי השופט – הרי השוטרים "מכין וכופתין כו' עד שיקבל עליו את דין השופט".

ובזה מובן גם הטעם לשאר השינויים בלשון רש"י:

(א) בפרשתנו כו' "מכין וכופתין" (ולא כבפ' דברים – "הכופתין והמכין") – כי כאן הכוונה לכפיית הנדון לקבל עליו את הדין, ולכן מונה רש"י שני אופני הכפי' מן הקל אל הכבד "מכין (ואם אין זה מועיל –) וכופתין" (היינו שאוסרים אותו כו').

(ב) בפ' דברים נקט רק "רצועה" ולא "מקל" – כי עונש מלקות הוא ברצועה (משנה מכות שם)¹⁶ ולא הכאה במקל¹⁷; משא"כ בפרשתנו שהכוונה לשוטרים "הרודין את העם" שייראו מהשופט ויקבלו עליהם את דין השופט, צריכים (לפעמים) גם מקל. ואדרבה – רש"י מקדים "מקל" כי זהו סימן של "רדי"י¹⁸.

– אלא שע"פ כהנ"ל יש להבין בגופו של ענין: מהו ההכרח (מפשטות המקראות, שכידוע רש"י מפרש בכ"מ בדרך הפשט) דצ"ל שני סוגי שוטרים: "אלו הכופתין כו' על פי הדיינין" (המסופר בפ' דברים), ושוטרים (דפרשתנו) "הרודין את העם" . . עד שיקבל עליו את דין השופט¹⁹?

וראה לקמן ס"ג, שזוהי גם דעת הרמב"ם.

14) ראה רש"י מכות כב, ב ד"ה על העמוד. – וכן מובן בפשטות, שקודם שמלקין את האדם צריכים לכופתו שלא יפול כו' כיון שהוא "מוטה" (מכות שם. הובא גם ברש"י תצא כה, ב).

15) ע"פ המבואר בפנים מתורן בפשטות מדוע לא כו' רש"י "אחר הוראתן" (ראה השקו"ט ברא"ם כאן) – כי אין המדובר בקיום הוראת השופט, אלא האיום על הנידון שיקבל עליו ציווי השופט (ובפרט ע"פ המבואר לקמן בהמשך הסעיף, שגם עשיית המשפט (ולא רק ההוראה) שייכת להשופט).

16) ראה רש"י סנהדרין ז, ב ד"ה רצועה (הובא לקמן בפנים ס"ג).

17) ברש"י סנהדרין שם ד"ה מקל (הובא לקמן

שם), דמכת מרדות היא במקל. ולהעיר מעונשי ב"ד כשהשעה צריכה לכך (רמב"ם הל' סנהדרין ספכ"ד) שאפשר בכמה אופנים. אבל מובן שרש"י נקט דוגמא מעונש מלקות שבקרא, שהיא ברצועה. 18) כלשון רש"י ויחי (מט, י) "רודין את העם בשבט". וברש"י וילך (לא, ז) "טול מקל כו'". וראה ע"ז מא, א.

19) במשכיל לדוד כאן ד"הוה מצי לפרש המכים למי שנתחייב מלקות או מכת מרדות ע"פ הדיינים אלא משום דהכא לפי הענין בדיני ממונות מיירי כדכתיב לא תכיר פנים ולא תקח שוחד וכו' מש"ה פי' שמכין עד שיקבל כו'".

אבל לכאן אינו תירוץ מספיק, שהרי אפשר לומר שהציווי למנות "שוטרים" הוא ענין כללי (אף שאינו שייך לדיני ממונות).

ויש לומר הביאור בזה:

"שופט" בתורה (בדרך הפשט) אינו רק דיין הפוסק את הדין, אלא גם זה המבצע את הדין בפועל²⁰, וכמפורש לעיל בסוף פ' בלק (כה, ה)²¹, שאמר משה "אל שופטי ישראל הרגו איש אנשיו". ומפורש ברש"י שם "הרגו איש אנשיו – כל אחד ואחד מדייני ישראל הי' הורג שנים כו'". וכן לקמן בעונש מלקות מפורש בקרא (תצא כה, ב)²² "והפילו השופט והכהו וגו'".

ועפ"ז מובן שא"א לפרש ש"שופטים" כאן הם המבצעים את גזר הדין בפועל (כבפ' דברים) – שהרי זה נכלל בהציווי ד"שופטים . . . תתן לך".

ואינו דומה ל"שופטים לשבטיכם" דפ' דברים, שפרש"י שהי' מינוי בפ"ע²³ על "הכופתין והמכין . . . על פי הדיינין" – כי בכתוב שם לא נקראו הדיינים בשם "שופטים"²⁴ (כ"א כנאמר "ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים גו'"), ומובן דמש"נ אח"כ "שופטים לשבטיכם" יכול להתפרש על אלה המוציאים בפועל את הוראות הדיינים²⁵ (ושניהם בשם "שופטים" יקראו – וכולם נכללו במש"נ בכתוב שלאח"ז" (א, טז) "ואצוה את שופטיכם בעת ההיא גו' ושפטתם צדק גו').

משא"כ בפרשתנו שנאמר "שופטים ושופרים תתן לך", הרי שה"שופטים" אינם בכלל "שופטים" –

ולכן פרש"י כאן²⁶ שהכוונה לאלו "הרודין את העם אחר מצותן (של השופטים) . . . עד שיקבל עליו את דין השופט" – שרודים אלה אינם שייכים לעצם המשפט (לא להוראה וגם לא להוצאת המשפט בפועל), אלא לרדיית העם שיפחדו מהשופטים ויקבלו עליהם את דינם, כנ"ל בארוכה.

אלא שעדיין צריך ביאור – לאיך גיסא:

כיון שאפשר לפרש ש"שופטים" הם "הרודין את העם" – מנ"ל לרש"י לפרש בפ' דברים ש"שופטים" שם היינו "אלו הכופתין והמכין . . . על פי הדיינין"? ובפרט שמצינו בכמה

ה"שופטים".

23 ראה מפרשי רש"י שם.

24 ולא שישפטו את העם – שזה נאמר רק לקמן בפסוק שלאח"ז "ושפטתם צדק".

25 וההכרח לפרש כן – ראה לקמן בהמשך הסעיף.

26 ולהעיר שרש"י מביא גם "שופטים" (ומפרשו) – ראה הערה 5 – והרי תיבת "שופטים" היא היסוד לפירושו ב"שופטים".

20 ראה רש"י ישעי' (לב, ז) "משפט משמש שלשה לשונות תחלת הטענות . . . וגמר הדין . . . ומשטר ששופטין אותו ביסורין". וראה באר בשדה (על פרש"י) כאן.

21 ראה וירא יט, ט "וישפוט שפוט" (אבל ראה רש"י שם). שמות (ב, יד) "מי שמך גו' ושופט גו' הלהרגני גו'".

22 אלא שמובן שהשופט יכול למנות שליח ע"ז (כמפורש ברש"י משפטים כא, יד "שליח ב"ד שהמית במלקות"). אבל זהו מענינם של

לקראת שבת

מקומות (כנ"ל) שהשופטים עצמם עושים את הדין בפועל, ומנ"ל לרש"י שהי' מינוי מיוחד על שוטרים כאלו?

יש לומר, שרש"י מרמז ההכרח לפירושו, ביתור לשונו שם "שוטרים" – מניתי עליכם לשבטיכם אלו הכופתין כו", דלכאורה, החידוש בפרש"י שם הוא²⁷ שהשוטרים הם מינוי בפ"ע (ולא שהדיינים שנתן "ראשים עליכם" הם הם השוטרים), והול"ל "שוטרים" – מניתי לשבטיכם", ומהי כוונתו בתיבת "עליכם" – והרי פשוט שהמינוי הוא על בני"י?

אלא שבזה מרמז רש"י ההכרח להמשך פירושו "אלו הכופתין כו' על פי הדיינין":
אם ה"שוטרים" הם "הרודין את העם" . . . עד שיקבל עליו את דין השופט", הרי אין תוכן מינוי זה – שררה על בני"י²⁸, כ"א סיוע להשופטים [דהיות שהמדובר בבעל דין שאינו מצייט אליו, זקוק הוא לשוטרים שיאיימו על הבעל דין שיקבל את דין השופט] – וא"כ הול"ל בפסוק "שוטרים ל(סייע) שופטיכם"?

ולכן פרש"י שהכוונה ל"אלו הכופתין והמכין" . . . על פי הדיינין" – שעפ"ז מובן שזהו מינוי על בני"י ("עליכם"), כי הם שני חלקים במינוי השופטים (על בני"י): (א) אנשים חכמים גו' – שמורים לבני"י את הדין, (ב) השוטרים שמוציאים ועושים את הדין בפועל²⁸.

יש לבאר הטעם שבימי משה רבינו לא מצינו שימנו "שוטרים" לרדות את העם שיקבלו עליהם את דין השופט – כי (ע"ד הפשט²⁹) בימי משה ממנה השופטים, לא הוצרכו לזה, לפי שבני"י היו יראים מן השופטים ולא היו צריכים לשוטרים לאיים עליהם כו'; משא"כ בפרשתנו, שהוא ציווי לדורות, בכל מצב שיהי', לכן נצטוו למנות "שוטרים" – "הרודין את העם" . . . עד שיקבל עליו את דין השופט" (שיהיו מוכנים אם המצב דורש הנהגה של כפי').

ג.

עפ"ז יתרון בסנהדרין דב' המימרות שם הם ב' סוגים בשוטרים

ובזה מחזור שפיר קושייתנו בהסוגיא דסנהדרין שהשמיט ר' יוחנן שאר כלי הדיינין לבד ממקל ורצועה.

29 (בסנהדרין ז, ב. הובא לקמן ס"ג) ש"בעת ההיא" (דברים א, טז) היו צריכים "מקל ורצועה", וראה חדא"ג מהרש"א שם, שרק "באותו הדור הי' צריך לזירוז הזה על המקל ורצועה שהיו סרבנים ובעלי מריבות". אבל ע"ד הפשט, זה שהיו טרחנין ובעלי מריבות אינו טעם שלא יקבלו פסק השופטים. וכמובן מרש"י דברים (א, יב) "הי' . . . רואה . . . בעל דינו נוצח בדין אומר כו" (ע"ש). ולהעיר מרש"י

27 ראה מפרשי רש"י שם.
28 ולהעיר מהשקו"ט ברא"ם (וגו"א ועוד) כאן אם ביד השוטרים הכח והממשלה להכות ולרדות, או שהם הנערים העומדים לפני דיינים (ואין להם שום כח וממשלה אלא מצוואת השופטים). ע"ש, ובדינא דחיי (לבעל כנה"ג) על הסמ"ג ריש הל' סנהדרין (עשין צז). ולהעיר מבאר שבע לסוטה מב, א ד"ה מה שוטר.

לקראת שבת

יז

דע"פ משנת"ל בביאור שיטת רש"י עה"ת, יש לומר דלשיטה זו דרש"י יתפרש גם באופן מחודש בדברי הש"ס, דב' המימרות בגמ' איירי בשני ענינים שונים:

הפירוש ב"כלי הדיינין", היינו הכלים הנצרכים לפעולות ב"ד: סנדל לחליצה – בב"ד דוקא, (ובפרש"י בש"ס שם) "רצועה, למלקות. מקל, למכת מרדות כו'³⁰. שופר, לשמטת ונידוי";

משא"כ הא ד"כנגד מקל ורצועה תהא זריז", הכוונה להשוטרים³¹, שענינם להטיל אימה על הציבור (בל' רש"י פרשתנו – "הרודין את העם. . . במקל וברצועה. . . עד שיקבל עליו את דין השופט"), ולכן לא נקט כאן "שופר" לנידוי ושמטא, שאינם פעולות השוטרים, אלא דהדיינים.

ויעד"ז היא גם דעת הרמב"ם, שענינם של ה"שוטרים" (דפרשתנו) הוא שהעם יקבלו עליהם את הדין, וז"ל (הל' סנהדרין פ"א ה"א)³²: "שוטרים אלו בעלי מקל ורצועה והם עומדים לפני הדיינין המסבכים בשווקים וברחובות ועל החנויות לתקן השערים כו' ולהכות (נ"א ולתקן) כל מעוות. . . וכל שיראו בו עוות דבר מביאין אותו לב"ד ודנין אותו כפי רשעו" – הרי שהשוטרים האלה אינם אלו המבצעים את פסק השופטים, אלא הם "בעלי מקל ורצועה"³³. . . המסבכין בשווקים וברחובות" לתקן הנהגת העם ולהביא "עוות דבר" לפני ב"ד (והב"ד "דנין אותו כפי רשעו"³⁴).

את הנוטים מדרך האמת אלי' על כרחם כו' ויעמידו גדרים כו'". ע"ש. – ובטור (חור"מ שם) "שוטרים הן בעלי מקל ורצועה העומדין לפני הדיינין לרדות על פי הדיינין".

33 ועפ"ז, מ"ש הרמב"ם "מקל ורצועה" אינם מ"כלי הדיינין" שנמנו בגמ' (שהכוונה לכלי השופטים, כנ"ל בפנים) – וזהו דלא כפירוש הערוך השלחן (חור"מ שם אות יז) שכלי הדיינין "שייך להשוטרים" והרמב"ם "לא השמיטה וכתבה אצל השוטרים" [ובלאה"כ לא תירץ מה שהשמיט הרמב"ם שופר וסנדל. אבל ראה לקו"ש ח"ד ע' 1096 הערה 26. ואכ"מ].

34 ברמב"ם הל' גניבה ספ"ח שהשופר ענינו "להכותו כפי כחו ולקנסו כפי ראות ב"ד לחזק הדבר" – אבל י"ל, שג"ז בכלל ענין הרדי' שיקבלו עליהם את הדין, כי מדת הרדי' ע"י השוטרים צ"ל ע"פ הוראת הב"ד. וראה סוטה מב, א וברש"י שם. ואכ"מ.

שם, יג שהשופטים היו "ראשים ומכובדים עליכם שתהיו נוהגין בהם כבוד ויראה".

30 ודלא כפי הר"ח (שהובא בפי' ר"י אלמדארי לסנה' שם. ובר"ח לפנינו ליתא) "המטה לאיים בו על המסרבין לקבל הדין".

ומה שרש"י מסיים שם "עד שיחזור בו" – כי מכת מרדות ענינה שהאדם "יחזור בו" (ראה תוספתא מכות ספ"ג: מכת מרדות. . . עד שיקבל עליו כו'). ואכ"מ.

31 אלא שצ"ע שזירוז זה נלמד ממש"נ "ואצוה את שופטים", וע"פ הנ"ל בפנים אין "שוטרים" (דהסוג דפרשתנו) בכלל.

32 בסהמ"צ (מ"ע קעו) "שצונו למנות שופטים ושוטרים³ שיכריחו לעשות מצות התורה ויחזירו

ב) כ"ה בסהמ"צ לפנינו. אבל בתרגום קאפח "למנות דיינים".

ד.

עפ"י יבאר מה שמינוי שוטרים לא נמנה למצוה
בפ"ע דכל גדרם הוא רק סניף בדין שופטים

ובדרך זו מתורצת בפשיטות עוד שאלה במצות מינוי "שופטים ושוטרים":

כל מוני המצות מנו מינוי שופטים ושוטרים במצוה אחת, אף שלכאורה הם שני מעשים נפרדים, מינוי שופטים ומינוי שוטרים (וכמודגש בלשון הברייתא (סנהדרין טו, ב. ספרי ריש פרשתנו (בשינוי לשון))³⁵ "מנין שמעמידין שופטים לישראל ת"ל שופטים תתן, שוטרים לישראל מנין ת"ל שוטרים תתן") – ואמאי לא נמנו כשתי מצות?

י"מ³⁶ ששופטים ושוטרים מעכבים זה³⁷, ולכן נמנו כמצוה אחת (כמ"ש הרמב"ם³⁸ דאם חלקי המצוה מעכבים זה³⁹ נמנין במצוה אחת), והביאו ראי' ממה שאמרו בספרי (ריש פרשתנו) "אם יש שוטרים יש שופטים אם אין שוטרים אין שופטים", ובתנחומא (פרשתנו ב ובתנחומא באבערג) "אם אין שוטר אין שופט, כיצד, כיון שנתחייב אדם בב"ד לחבירו אם אין שוטר שיוציא ממנו כיון שפורש מן הדיין אין ספוק ביד הדיין לעשות לו כלום אא"כ מוסר ביד השוטר", ונמצא ש"על ידי אלו ואלו יחד המשפט נגמר".

אבל דוחק לתרוץ כן, שהרי להלכה למעשה לא נזכר ברמב"ם ששופטים ושוטרים מעכבים זה⁴⁰, ובפשיטות גם אם אין יכולים (מאיזו סיבה שתהי') למנות שוטרים, חייבים במינוי שופטים³⁹.

[ובפשטות, גם כוונת הספרי (והתנחומא) אינה לדינא ש"אם אין שוטרים אין שופטים", אלא רק לתועלת הדבר, שבלי שוטרים יתכן שענין המשפט לא יבוא לידי פועל – אבל למעשה חייבים במינוי שופטים גם בלי שוטרים⁴⁰. ויתכן שענין המשפט יבוא לידי פועל גם בלי (איום ד) שוטרים⁴¹. ועוד ועיקר יש צורך והכרח ב"שופטים" להורות בכל עניני התורה (שרובם אינם קשורים עם עונש וכיו"ב)].

לכאורה י"ל ע"פ דברי הרמב"ם⁴² (לענין תכלת ולבן שנמנו כמצוה אחת, אף שאינן

(35) ראה תו"ת ריש פרשתנו.

(36) ביאור הרי"ף פערלא לסה"צ לרס"ג פרשיות פרשה א' בסופה. וראה גם מהר"ם שיק על תרי"ג מצות מצוה תצא. – וראה גם לקו"ש ח"ב ע' 380 הערה 3.

(37) ראה גם אוה"ח ריש פרשתנו.

(38) בסה"צ בשרשים – שרש יא.

(39) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 489 הערה ד"ה שופטים.

(40) אלא שלכאורה פשיטא שאם אין שופטים

לפסוק את הדין, אין חיוב למנות שוטרים (כמ"ש ברע"ב ריש פרשתנו). אבל י"ל שחייבים להעמיד שוטרים להכריח את העם לקיים מצות המפורשות בתורה (שאינן צריכים ע"ז פסק השופטים). וראה ל' הרמב"ם בסה"צ דלעיל הערה 32.

(41) וראה אוה"ח שם: וכל שהעם נשמעים לדייניהם בלא שוטרים חייבין למנות השופטים (אלא מסיים "וקוראים אנו בשופט זה שופט ושוטר").

(42) בסה"צ בשרשים – שרש יא.

לקראת שבת

יט

מעכבין זא"ז) "שאפילו החלקים שאינן מעכבין זא"ז פעמים יהיו מצוה אחת כשיהי' הענין אחד" – והרי גם בנדו"ד (בלשון המפרשים הנ"ל⁴⁵) "ודאי שופטים ושוטרים ענינם אחד הוא".

אבל עדיין יש לדון בזה, כי הכלל הנ"ל שברמב"ם לא נאמר וקיים בכל מקום, וכמו שהאריכו במפרשים (רמב"ן בהשגות לסהמ"צ שורש ט' בסופו) להקשות עליו ומהם – מהא דתפילין של יד ושל ראש נמנו בשתי מצות, ו"הרי התפילין יחשבו יותר ענין אחד (מתכלת ולבן)" – ותירצו שבתפילין הם "שני מעשים" (שתי לבישות) (רמב"ן שם⁴⁶), וכן "סידורן ותמונתן אינן אחד אך יש בהן שינוי רב ועל הכל שינוי מקומם אלו בראש ואלו ביד" (לב שמח שם קנאת סופרים לשורש ט' שם),

ועפ"ג גם בנדו"ד – הרי מינוי השופטים ומינוי השוטרים הם "שני מעשים", וכן בתוכנם "יש בהם שינוי רב" – והדרא קושיא לדוכתא, מדוע לא נמנו כשתי מצות?

וע"פ משנת"ל בגדר השוטרים – מתורץ הענין בפשיטות:

אם ענינם של השוטרים הוא לקיים ולבצע את פסק השופטים בפועל, ו"שופטים" היינו רק אלה המורים ופוסקים את הדין – הרי נמצא שענין המשפט נחלק (בתורה) לשני חלקים שונים – הוראת ההלכה (ע"י השופטים), וביצוע הפסק (ע"י השוטרים); ואזי יש מקום למנות את מינוי השוטרים כמצוה בפ"ע⁴⁵, כי אע"פ שענינם אחד (משפט) הרי הם "שני מעשים", שני מינויים (כנ"ל ס"ב);

אבל ע"פ הנ"ל שתפקידם של השופטים כולל (לא רק הוראה, אלא) גם ביצוע הדין, וכל ענין השוטרים אינו אלא סיוע להשופטים, דאם אין השופט יכול להוציא את משפטו לפועל, אזי צריך להשתמש ב"בעלי מקל וזרוע" שהם יכריחו את הבע"ד "שיקבל עליו את הדין" – פשוט מדוע לא נמנה מינוי השוטרים כמצוה בפ"ע, כי (א) זהו פרט בענין של הוצאת המשפט בפועל ע"י השופטים⁴⁶. (ב) ועיקר: אינו ענין הכרחי כלל לתוכן ענין המשפט, שהרי אפשר להוציא המשפט לאור (גם בפועל) בלי שוטרים.

45) ובפרט להסבוא שביד השוטרים הכח והממשלה כו' (והשופטים אין להם כח לעשות רק להורות) – ראה הנסמן בהערה 28.

46) היינו ש"שופטים" הוא הכלל (שכולל כל עניני משפט עד לביצוע המשפט בפועל), וא"כ שוטרים הם רק פרט ב"שופטים" (וראה סהמ"צ שם שרש י"ב).

43) ביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ לרס"ג פרשיות פרשה א' בסופה. וראה גם מהר"ם שיק על תרי"ג מצות מצוה תצא. – וראה גם לקו"ש ח"ב ע' 380 הערה 3.

44) (אלא שדחה חילוק זה). לב שמח לשרש יא.

דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
מליובאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

עבודה בכח עצמו

"ההמי' הנפשית אוי גוואלד, הנה לא זו בלבד שהיא מנסרת ברקיע השמים
הלוך ועולה עד רזא דאין סוף ב"ה, אלא היא נמשכת כמעין בלבבי גזעם לדורותיהם"

החסידות דורשת פעולה

חבל על דאבדין רשימתם של זקני החסידים אשר לטל אורות ולימוד מוסד הם
בתולדות דברי ימי החסידות.

אחת היסודות בתורת חסידות חב"ד הוא אשר כל אחד ואחד מהחסידים צריך להיות
פועל שוקד בעבודת החסידות, ולא בשיטת וואהלין דהעיקר הוא רק ההתקשרות להצדיק,
והצדיק מעלה המקושרים אליו.

תורת החסידות חב"ד פרושה וגלוי' היא לכל אשר ילמדה בחכמה בינה ודעת, והיא
הנותנת הוראות בארחות חיים, בחיים היום יומי, בין בדברים שבין אדם למקום ובין
בדברים שבין אדם לחבירו.

תורת החסידות חב"ד דורשת מכל אחד ואחד, גם מגזע החסידים אשר פעול יפעול
איזה פועל טוב במהלך רוחה הקדושה של החסידות, אשר בזה יעשה קורת רוח לנשמת
אבותיו ואבות אבותיו אשר מסרו נפשם על דרכי החסידות והחסידים.

צעקה חרישית בתפלה

כמה מן הרגש אלקי ישנה באותה הצעקה חרישית הממושכה האמור במכתבו באופני התפלה של החסיד המשכיל הנודע הר"ר חיים דובער ושל כבוד אביו החסיד נשמתם עדין, בישבם שעה ארוכה עטופים ומעוטרים בטלית ותפילין ומתבוננים בהשגה עיונית של תורת החסיד[ות], ובהגיעם לנקודת ההברה במי שאמר והי' העולם, היו צועקים מנהמת לבם, אוי גוואלד.

ההמי' הנפשית אוי גוואלד, הנה לא זו בלבד שהיא מנסרת ברקיע השמים הלוך ועולה עד רזא דאין סוף ב"ה, אלא היא נמשכת כמעין בלבבי גזעם לדורותיהם.

בחיי היום יומי אנו רואים לעתים קרובות, אשר בבוא זמן מיוחד אשר לפתע פתאום הנה ניצוץ נחלת אבות החסידים יהי' לבער בלב גזעם בפעולה ממשית לטובת החסידים והחסידות.

ובזה הנני לבקשו כאשר בתל אביב נוסדה ישיבה אחי התמימים וחדר בני תמימים, אשר ישתתף בתמיכת המוסד ולהרבות חברים תומכים ועוזרים מבין מכיריו ומיודעיו יחיו, ובגלל זאת יעזרהו השי"ת בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר.

לזכות

החתן הת' יהודה אליעזר שי' ווינטרפלד
והכלה מרת ברוכה תחי' נוף (מאשקאוויטש)
לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעטומ"צ
יה"ר שיזכו להקים בית נאמן בישראל
על יסודי התורה והמצוה

לזכות הילד
חיים מאיר שי'
לרגל יום הולדתו
ביום ו' מנחם אב
נדפס ע"י הוריו
ר' דוד העניך וזוגתו מרת חנה רייזיל שיחיו
זקליקובסקי
יה"ר שיגדל חסיד ירא שמים ולמדן
לנח"ר כל משפחתו

לזכות

החתן הת' **בצלאל שיחי' וישצקי**
והכלה מרת **חנה תחי' ראסקין**
לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעטומ"צ
יה"ר שיזכו להקים בית נאמן בישראל
על יסודי התורה והמצוה

*

נדפס ע"י הורי הכלה
הרה"ת ר' **חיים בנציון** וזוגתו מרת **טילא גוטל שיחיו**
ראסקין